

5. Discovery services

hledáme dokumenty z jednoho místa

Martin Krčál

**Jak se dostat
k FT**

PROBLÉM #1

- vyhledávat začínáme na Googlu
- proč tomu tak je???

Víte, kde začít???

Portál EIZ > e-Zdroje > Dle abecedy >

Abecední seznam zdrojů

[A] [B] [C] [D] [E] [F] [G] [H] [Ch] [I] [J] [K] [L] [M] [N] [O] [P] [Q] [R] [S] [T] [U] [V] [W] [X] [Y] [Z]

- ACM Digital Library** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – digitální knihovna počítačové asociace ACM
- ACS Journals** [připojit | EZproxy] – plné texty časopisů ACS (American Chemical Society)
- ACS Legacy Archives** [připojit] – archivní čísla časopisů ACS (American Chemical Society)
- Analecta hymnica digitalis** [připojit] – středověké latinské texty, zejména pro muzikology
- Angewandte Chemie International Edition (backfiles)** [připojit | EZproxy] – archivní čísla chemického časopisu
- Annual Reviews** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – plné texty biomedicínských, přírodovědných a společenských časopisů
- Anopress - Monitoring on-line** [připojit | EZproxy] – monitoring denního českého tisku a médií
- Art and Humanities Full Text** [připojit | Shibboleth] – plnotextová databáze z oblasti umění a humanit
- ARTbibliographies Modern** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze abstraktů o moderním umění
- Art Index Retrospective : 1929-1984** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – Retrospektivní bibliografická databáze umění
- Art Source** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – fulltextová databáze pro studium umění a architektury
- ATLA Religion Database with Serials** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografie a plné texty z teologie a religionistiky
- Avery Index to Architectural Periodicals** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze zaměřená na architekturu a design
- Beck-online** [připojit] – databáze německého práva
- Beck-online.cz** [připojit] – databáze českého práva
- Bentham Science Journals** [připojit | EZproxy] FREE-TRIAL – kolekce časopisů z oborů STM
- Bibliographie der deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft (BDSL)** [připojit] – bibliografie německého jazyka a literatury
- Biological Abstracts** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – bibliografická databáze z oblasti biologie a biomedicíny
- BMČ - Bibliographia medica Českoslovacica** [připojit] Free – národní lékařská bibliografie
- BMJ Journals Online Collection + British Medical Journal** [připojit | EZproxy] – plné texty lékařských časopisů
- Books@Ovid** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – 11 lékařských e-books
- Brill's Encyclopaedia of the Neo-Latin World** [připojit] – online encyklopedie
- Business Source Complete** [připojit | Shibboleth] – plnotextová a bibliografická databáze z oblasti obchodu a podnikání
- Cambridge Journals Online - HSS collection (humanitní a společenské vědy)** [připojit | Shibboleth] – kolekce humanitních online časopisů
- Citace PRO** [připojit | Shibboleth] – citační manažer
- Citační norma ČSN ISO 690 (interpretace)** [připojit] Free – odkazy na interpretace normy ČSN ISO 690 (vyd. 2011)
- Counseling and Therapy in Video** [připojit | EZproxy] – Kolekce video nahrávek pro poradenství a terapii
- Časopisy MEDINFO** [připojit | EZproxy] – kolekce titulů pořízených z projektu MEDINFO (OP VaVpI)
- Česká el. knihovna** [připojit] Free – plnotextová databáze české poezie 19 a počátku 20. století
- Česká národní bibliografie** [připojit] Free – české knihy, periodika, hudebniny, kartografické dokumenty
- Dentistry & Oral Sciences Source** [připojit | Shibboleth] – fulltextová databáze EBSCO z oblasti zubní medicíny
- Design and Applied Arts Index** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – abstraktová a bibliografická databáze z oblasti designu
- Digitalizovaný archiv časopisů v ČR** [připojit] Free – volně přístupný archiv n. časopisů
- DynaMed** [připojit | Shibboleth] – klinický informační zdroj z oblasti medicíny založené na důkazu
- EBrary Perpetual Titles** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – vybrané elektronické knihy
- EBSCO** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – multioborová časopisecká fulltextová mega databáze
- EBSCO eBook Academic Collection** [připojit | Shibboleth] – rozsáhlá kolekce ebc
- EBSCO eBooks** [připojit | Shibboleth] – kolekce vybraných elektronických knih z různých oborů
- EconLit with Full Text** [připojit | EZproxy | Shibboleth] – plnotextová a bibliografická databáze z oblasti ekonomie
- Edice e-knih CZ.NIC** [připojit] Free – e-knihy o Internetu a IT
- Elportál MU – elektronické výukové publikace** [připojit] Free – Autorská díla používaná v kurzech
- Elsevier E-library** [připojit] – učebnice medicíny od Elsevier
- Emerald Insight** [připojit | EZproxy] – kolekce odborných časopisů

The screenshot shows the 'Abecední seznam zdrojů' page with a search interface. At the top, there's a search bar and a 'Vyhledávání ve veřejné části registru' button. Below it, there are filters for 'Katalogové hledání (dle školy, roku, ...)' and 'Klíčová slova abecedně'. A 'Vyhledat' button and a 'Nápověda' link are also visible. The main content area displays a list of sources, including 'ACM Digital Library', 'ACS Journals', 'ACS Legacy Archives', 'Analecta hymnica digitalis', 'Angewandte Chemie International Edition (backfiles)', 'Annual Reviews', 'Anopress - Monitoring on-line', 'Art and Humanities Full Text', 'ARTbibliographies Modern', 'Art Index Retrospective : 1929-1984', 'Art Source', 'ATLA Religion Database with Serials', 'Avery Index to Architectural Periodicals', 'Beck-online', 'Beck-online.cz', 'Bentham Science Journals', 'Bibliographie der deutschen Sprach- und Literaturwissenschaft (BDSL)', 'Biological Abstracts', 'BMČ - Bibliographia medica Českoslovacica', 'BMJ Journals Online Collection + British Medical Journal', 'Books@Ovid', 'Brill's Encyclopaedia of the Neo-Latin World', 'Business Source Complete', 'Cambridge Journals Online - HSS collection (humanitní a společenské vědy)', 'Citace PRO', 'Citační norma ČSN ISO 690 (interpretace)', 'Counseling and Therapy in Video', 'Časopisy MEDINFO', 'Česká el. knihovna', 'Česká národní bibliografie', 'Dentistry & Oral Sciences Source', 'Design and Applied Arts Index', 'Digitalizovaný archiv časopisů v ČR', 'DynaMed', 'EBrary Perpetual Titles', 'EBSCO', 'EBSCO eBook Academic Collection', 'EBSCO eBooks', 'EconLit with Full Text', 'Edice e-knih CZ.NIC', 'Elportál MU – elektronické výukové publikace', 'Elsevier E-library', and 'Emerald Insight'.

PROBLÉM #2

- knihovní zdroje jsou roztržštěné
 - ❖ katalogy, databáze
- nemají jednotné rozhraní
 - ❖ Google DB neindexuje
- dokument může být u mnoha poskytovatelů
- nechci prohledávat každý e-zdroj zvlášť
- chci rychle zjistit, kde se nachází

ŘEŠENÍ???

Centrální vyhledávání

Federativní vyhledávání

- = metavyhledávání
- jedno vyhledávací rozhraní pro všechny databáze dostupné instituci
- paralelní vyhledávání
- lze doplnit i vlastní katalog, služby,...
- nutno nastavit
 - ❖ dodání na klíč
 - ❖ nastavení v instituci

Řešení

- MetaLib (ExLibris)
- SearchSolver (Ovid)
- 360Search (Serial Solution)

Metalib

- producent ExLibris
- integrace lokálních i vzdálených zdrojů instituce
- metavyhledávač – vyhledávání ve více zdrojích najednou
 - ❖ = federativní = paralelní vyhledávání
- služba www.jib.cz

Ukázka Metalibu na MU

MetaLib

metavyhledávač pro elektronické informační zdroje MU

Masarykova univerzita

[Snadné hledání](#) | [Nalézt zdroje](#) | [Nalézt e-časopis](#) | [Profil hledání](#) | [Můj prostor](#)

[Hledat](#) | [Záznamy](#)

[Jazyk](#) | [Přihlásit se](#) | [Ukončit relaci](#) | [Nápověda](#)

Neregistrovaný uživatel

Snadné hledání

Jednoduché / Pokročilé

GO

Skupiny zdrojů

[Hlavní elektronické zdroje MU](#)

Největších multioborové ...

[Ekonomické zdroje](#)

Kolekce vybraných ...

[Zdroje pro informatiku](#)

Vybrané zdroje pro oblast ...

[Multioborové zdroje filozofické fakulty](#)

Vybrané multioborové zdroje ...

[Katalog MUH \(Aleph\)](#)

Souborný katalog monografií ...

[Lékařské zdroje](#)

Kolekce vybraných ...

[Přírodovědné zdroje](#)

Vybrané zdroje pro oblast ...

[Uměnovědné zdroje](#)

Vybrané zdroje pro oblast ...

[Primo Central](#)

Univerzální vyhledávač, ...

[Zdroje na FSS](#)

Zdroje pro Fakultu ...

[Zdroje pro pedagogiku](#)

Vybrané zdroje pro ...

Powered by ExLibris MetaLib

[Vypnout automatickou aktualizaci stránky](#) | [Informace o zajištění přístupnosti](#)

Nevýhody metavyhledávání

- pomalé vyhledávání (v reálném čase)
- různá struktura databází, metadat
 - ❖ nutnost deduplikace
- kvalita metadat
 - ❖ relevance je závislá na kvalitě metadat
 - ❖ vylepšování metadat není možné
 - jsou uložena v cizích zdrojích
- neúplné výsledky
 - ❖ nelze obvykle stáhnout kompletní data
 - stahování po částech
 - problémy s řazením dle relevance

Nevýhody metavyhledávání

- nedostupnost zdrojů
 - ❖ ne vždy se podaří spojení
 - ❖ chybí pak část záznamů, které mohou být relevantní
- různorodost systémů
 - ❖ různé dotazovací jazyky
 - ❖ nemusí se vracet správné výsledky
 - v různých DB vyhledáváme jinak
- zátěž serverů
 - ❖ spojování a deduplikace je HW náročná

Výhody

- aktuálnost

- ❖ vyhledávání v reálném čase

- nebude se index

- ❖ minimální nároky na velikost lokálního úložiště

Discovery systemy

Discovery systémy

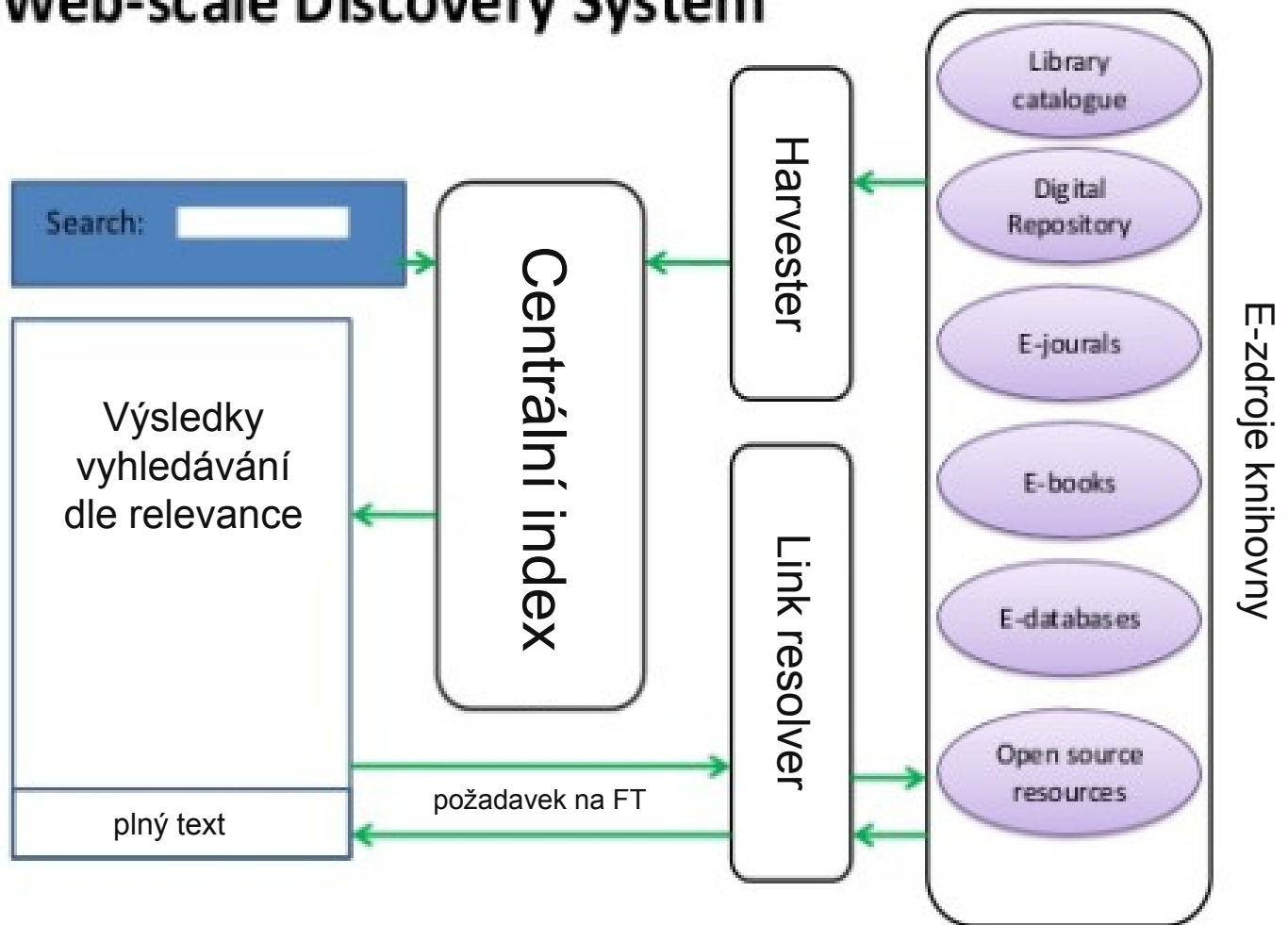
- = discovery services
- = web-scale (discovery) services
- služba schopná rychle a souvisle vyhledávat ve velkém rozsahu předsklizeného a indexovaného obsahu (Vaughan)
- efektivnější prohledávání zdrojů instituce z jednoho místa (discovery)
- centrální index + lokální zdroje

System vs. služba

- systém = na serveru instituce, data pod správou knihovny
- služba = u poskytovatele, který data spravuje, SaaS

Schéma discovery systémů

Web-scale Discovery System

Discovery services

■ výhody:

- ❖ rychlá odezva
- ❖ vše v jednom rozhraní
- ❖ pracuje s více záznamy najednou
- ❖ implementace do webů knihoven

■ nevýhody:

- ❖ aktuálnost – dle frekvence stahování
- ❖ zneužití producenty???

Transparentnost discovery

- Open Discovery Initiative (ODI)
- ODI: Promoting Transparency in Discovery
 - ❖ doporučení pro poskytovatele obsahu
 - přístupy k indexaci, klíčová metadata → co nejlepší popis dokumentů
 - ❖ doporučení pro poskytovatele DS
 - přístup k info o indexu, férové linkování (fair linking), formáty, statistiky

Požadavky na moderní DS (M. Breeding)

- atraktivní uživatelské rozhraní
 - ❖ uživatel jej musí pochopit, Google, fasety,...
 - ❖ není potřeba školení
- relevantní výsledky
 - ❖ nejen metadata, ale i zohlednit např. využívanost
- fasety
 - ❖ mnoho výsledků, nutné zpřsňování dle kategorií
- sociální funkce
 - ❖ hodnocení, komentáře,...

Požadavky na moderní DS (M. Breeding)

■ široký záběr

- ❖ prohledávat různé zdroje (katalog, DB, lokální digitální knihovny,...)
- ❖ ale co oddělený přístup? Někteří vyžadují.

■ služby pro uživatele

- ❖ účet uživatele, customizace, záložky, ukládání výsledků vyhledávání a dotazů, exporty do citačních manažerů, obohacený obsah (citace v DS, obálky,...), FT v DS, propojení s WoS nebo Scopus
- ❖ dostupnost u dokumentů z katalogu, rezervace → odkaz do původního systému nebo integrace do DS

Využití DS

- akademické knihovny
 - vědecké knihovny
 - informační brány
 - národní projekty
-
- příliš se nehodí pro základní knihovny – proč?

Komerční DS

EBSCO Discovery Service

- dostupné na [MU](#)
- vývoj od 2008, představení 2009, prodej od 2010
- cloudová služba
- podpora LinkSource i jiných linkovacích nástrojů (např. SFX)
- možnost napojení katalogu instituce
- „Lokátor publikací“
 - ❖ dohledávání titulů časopisů
 - ❖ knihy z katalogu instituce a e-knihy

EBSCO Discovery Service

- hledání multimédií
- vlastní API a nastavení
- produkuje EBSCO
- 9000 instalací, 18 v ČR

Primo

- vývoj od 2005, prodej od 2007
- vyvíjí ExLibris
- 2 indexy – centrální (2010) a lokální
- neutrální – nemají vlastní data
- podpora různých metod sklizení dat
 - ❖ OAI-PMH, FTP,...
- 2100 instalací, v ČR 3
 - ❖ např. UPa nebo VUT
- 2016 – Proquest koupil ExLibris

Summon

- vývoj od 2008 (Serial Solutions)
- zveřejněno 2009, Proquest - 2011
- 2015 – divize Library systems (Primo + Summon)
- produkuje Albertina Icome Praha
- téměř 2000 instalací ve světě
- v ČR 8 (např. v [NTK](#))

WorldCat Discovery

- WC Local vyvíjí OCLC od roku 2007
- 2009 – uzavírány licenční smlouvy s producenty obsahu
- možnost posílat data do WorldCat
- 2014 nový systém WC Discovery
- u nás nemá zastoupení a ani žádnou instalaci

Výběr DS - kritéria

■ využití DS

- ❖ jak jej bude instituce využívat, proč jej pořizujeme, propojení s lokálními zdroji, jak bude hluboká integrace s katalogem,...

■ pokrytí indexu

- ❖ jaké zdroje pokrývá, co s těmi, které nekryjí, kvalita indexu, propojení s FT,...

■ použitelnost

- ❖ jak je navrženo uživatelské rozhraní, je pochopitelné, je nutné školení???

Výběr DS - kritéria

■ technologie

- ❖ systém/služba, jak se doplňuje index, jak funguje vyhledávání, sociální aspekt, nabízí API a co umí, existuje mobilní verze

■ cena

- ❖ kolik stojí, cena za instalaci, pravidelné poplatky, cena za doplňkové služby a funkce (např. počet propojených lokálních zdrojů),...

Výběr DS

- NKP – zkušenosti
- výběrové řízení MU
- výběr na VUT

Propagace DS

- Znáte DS???
- Využíváte DS???
- Jakým způsobem propagovat???

Vice info o DS – Jason Vaughan

Google Scholar

- vznik v roce 2004
- volně dostupná alternativa
- indexuje odborné zdroje
 - ❖ recenzované online akademické články a knihy, příspěvky z konferencí, dizertační práce, preprinty, abstrakty, technické zprávy, soudní rozhodnutí, patenty,...
- mohou být zahrnuty FT
- v poslední době implementace nových funkcí!!!

Nové funkce

- Moje knihovna – budování vlastního profilu
- Moje citace
- Moje aktualizace – odkazy na články dle našich referencí
- Upozornění – opakovaná hledání
- Metriky – zjistit citovanost
- Nastavení – propojení s univerzitními linkovači

Nevýhody Google Scholar

- chybí propojení vyhledávání s konkrétní institucí
- omezené propojení s katalogem a digitálními repozitáři instituce
- nelze omezit pouze na recenzované
- méně faset (v zásadě jen čas)
- řazení dle relevance a data publikování
- nepropojeno s WoS a Scopus

Nevýhody Google Scholar

- nelze zobrazit A-Z seznamy zdrojů

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@phil.muni.cz